Grigore Constantinescu

Comuna

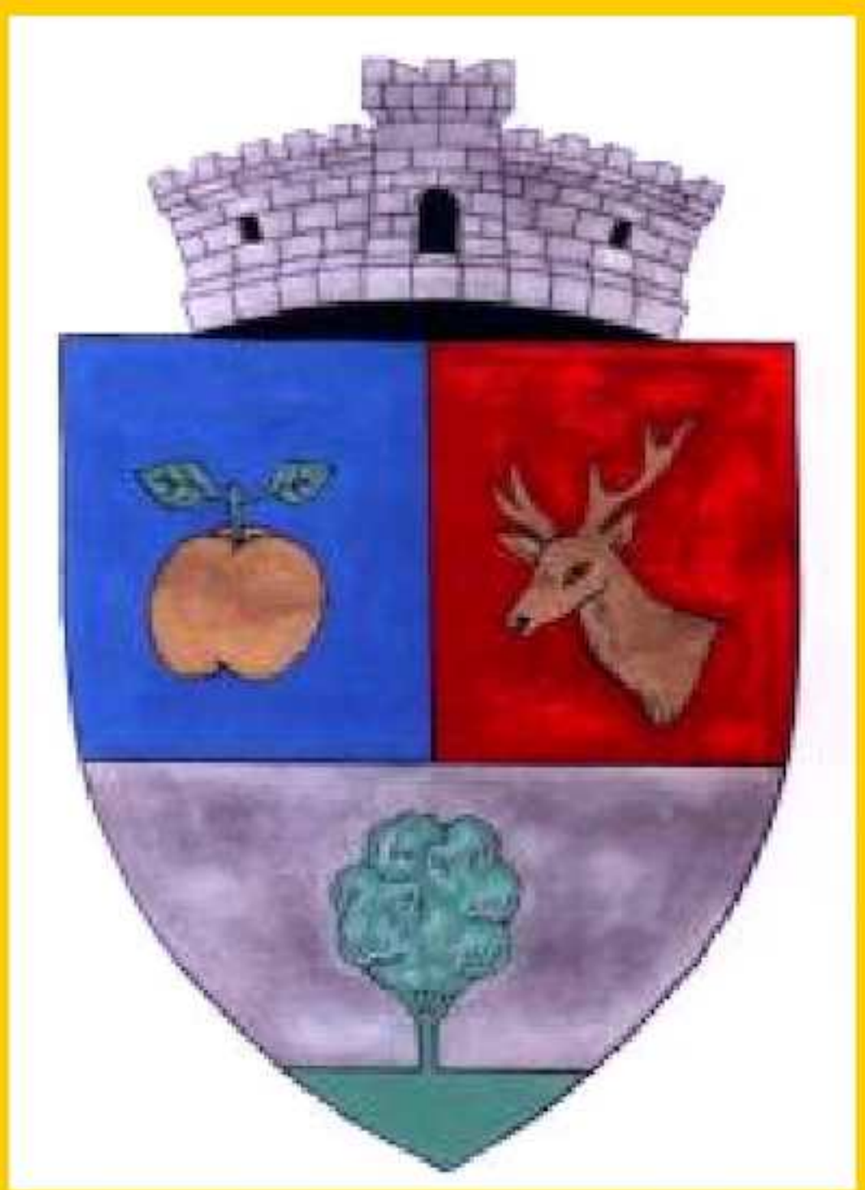

MĂLURENI

PITEŞTI MMXV

MĂLURENI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Mălureni**; Buneşti; Păuleasca; Topliţa; Zărneşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 30 km.
SUPRAFAŢĂ: 107 km^2.
POPULAŢIE: 4.825 locuitori [2.387 M + 2.438 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bădiceni – <1525 după aprilie 19–august> (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 232)• ***Bobeni** <Zărneşti> – 1515 [7023] mai 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 137)• **Buneşti** – 1520 [7029] noiembrie 26 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 203)• ***Mălureni** – 1456 [6964] aprilie 15 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 119)• **Topliţa** – 1577 [7086] septembrie 11 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 294)• **Zărneşti** – 1515 [7023] mai 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 137)• ***Valea lui Ţeţiu** (lângă Topliţa) – 1577 [7086] septembrie 11 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 295).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Mălureni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 15 aprilie 1456, confirmându-se jupanului Mogoș proprietatea asupra unor sate, printre care și „Mălureni".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Zărneşti este atestată prin cele două topoare de piatră datând din epoca bronzului descoperite în punctul Valea Adâncă din fostul sat Cacaleţi, înglobat în satul Zărneşti.

TOPONIMIE:

- **Buneşti** – toponim format pe baza antroponimicului *Bunea* (atestat, prin tradiţia orală locală, drept armaş al lui Mihai Viteazul) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Mălureni** – toponim topografic, derivat „local" din apelativul *mal* ≈ „ridicătură de pământ", deşi nu este exclus nici apelativul *mălură* ≈ „boală a grâului şi a altor păioase, cauzată de o ciupercă" + sufixul *–eni*, care indică apartenenţa la un spaţiu geografic aparte al locuitorilor. Tradiţia orală locală explică originea denumirii aşezării prin existenţa, în aceste locuri, a unor codri seculari, în proprietatea unei preafrumoase domniţe – Marula – strănepoata lui Sas Vodă; mălurenii considerându-se urmaşi ai acesteia.
- **Păuleasca** – toponim social format pe baza antroponimicului *Paul*, având, în acest caz, o semnificaţie precisă: „moşia lui Paul".
- **Topliţa** – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea, toponim format pe baza slav. *toplă* ≈ „cald".
- **Zărneşti** – toponim format pe baza eponimului *Zărnea* (atestat în documentele medievale referitoare la aşezare) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Tradiţia orală locală atestă proveniența din *Zărneşti*, localitate din Ţara Bârsei, a „mocanilor" întemeietori ai aşezării: Ion, Duţă şi Lixandru. Numele anterior al localităţii a fost **Cacaleţi**.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Sub raport arhitectural, se atestă existenţa, în secolul al XIX-lea, a bordeielor de pământ de tip simplu, cu plan cvasipătrat şi cu două furci pe axul longitudinal acoperit cu pământ. Toponimia locală relevă, prin numele topic „Bordeiul lui Ciolan", această realitate social-istorică. Băjenari din Vlaşca, refugiaţi în zonă din cauza incursiunilor repetate de jaf întreprinse de turcii din raialele sud-dunărene, se stabiliseră pe

dealul Găujani, construindu-şi bordeie. Patronimicele Băjenaru şi Pribeagu constituie, de altfel, o dovadă incontestabilă, sub aspect onomastic, a procesului istoric semnalat. Vechile case prezintă o diversitate de forme: construcţii înalte cu tindă şi două încăperi la etaj, iar, la parter, pivniţă construită din piatră aparentă şi prispă susţinută pe stâlpi de lemn, care corespunde, ca dimensiuni, sălii etajului prevăzute cu pălimar; unele case sunt construite din cărămidă având, la faţada principală, sală pe coloane de zidărie cu capitel ce susţin un „război" de dimensiuni reduse sub streaşină.

Dintre ocupaţiile tradiţionale, rotăria înregistra o producţie apreciabilă, întrucât aria de desfacere a roţilor includea localităţile: Piteşti, Drăgăneşti-Olt, Roşiori, Turnu Măgurele.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor (traistă din păr de capră) şl împletituri din răchită: Constantin Nicolae, Nicolae Tache.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu doinele: Munte, munte; Măi, Ioane, pui băiat.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Baraboiul, Brâul pe 6, Breaza, Ciuleandra, Hora mare, Marşul, Romanul, Sârba, Sârba lui 22, Ungurica.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie) – în satul Zărneşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» **Bădiceni**–[▲]– ctitoriă, în 1800, de Pavel postelnicul, ginerele arhimandritului Partenie al Argeşului, împreună cu Iosif episcop, Ioan ereu, Isaia monah, Petru ereu, Dorotei eromonah ş. a. menţionaţi în pomelnicul din proscomidiar. Iniţial, a fost schit de maici, metoh al Episcopiei Argeşului, urmele chiliilor fiind evidente. În anul 1903, s-a adăugat pridvorul, iar, în 1944, a fost refăcut soclul bisericii. Plan trilobat, cu abside poligonale, pronaos lărgit, pridvor închis ulterior. Turlă octogonală deasupra naosului, sprijinită în interior pe picioare proeminente; clopotniţă octogonală deasupra pronaosului. Naosul este separat de pronaos prin trei arcade egale susţinute pe două coloane.

Pictura murală, executată de Belizarie Paraschivescu, datând din 1903, a fost retuşată în 1932. Testamentul ctitorului – prin care înzestra biserica cu „un mitof de zid, o moară, o cârciumă pentru vin, şi o faşă de pământ printre Buneşti" – inscripţionat pe piciorul Sf. Mese din altar, „a fost distrus parţial, prin dăltuire, de către boierii lacomi, care au vândut pământul megieşilor bisericii". În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1767], Apostol [1794], Penticostar [1800], Catavasier [1803], Mineie [1804-1805], Octoih [1811] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, clopotul „prefăcut cu cheltuiala dumnealui postelnicul Pavel, 1811" ş. a.

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Bohari** –[▲]– ctitoriă, în 1641, de „marele şiufar Mitrea, dempreună cu jupâneasa lui, Sora, şi cu fiiu său, Ion spatar". În 1895, a fost adăugat pridvorul cu turlă-clopotniţă. Reparaţii capitale efectuate în 1930. Biserica este de plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă uşor decroşată, poligonală în exterior şi semicirculară în interior; pridvor construit de „meşteri locali". Decoraţie arhitecturală formată dintr-un brâu lat compus dintr-un tor şi două rânduri de zimţi; tocurile de piatră ale ferestrelor sunt sculptate; uşa pronaosului cu arc în acoladă.

Pictura mai veche în frescă se conservă parţial, în interior; frescă de sec. XIX, pe faţada vestică a pridvorului, „icoana de hram" fiind zugrăvită cu cheltuiala diaconului Marin ş. a.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Tipic [1851], Ceaslov [1854], Catavasier [1872], Mineie [1891-1894], Evanghelie [1895], Cazanie [1898] şi icoane pictate pe lemn: „SAM" [1749], „SN" [1749]; icoane pictate pe lemn în sec. XIX, un clopot „făcut de Iacov, la biserica de la Bohari, hramu Ovedenia, 1786" ş. a.

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Gheorghe» **Buneşti** [1880-1881]~ctitorită de obştea satului Buneşti •intervenţii: reparaţii generale [1941] •pictură

murală: Gh. Stoenescu-Piteşti [1881]; renovată de Gheorghe Belizarie [1921] şi Constantin Niţulescu.

✚Biserica «Sf. Nicolae» Cacaleţi (Zărneşti) –[▲]– a fost construită, în 1912, pe terenul donat de monahia Zenovia, „cu cheltuiala preotului Gheorghe Diaconescu, primarului Marin Nicolescu, proprietarului de moşii Cristea Săndulescu" ş. a., sub coordonarea proiectantului şi constructorului Ion Erfulescu. Edificată în stil bizantin, în formă de cruce, biserica este surmontată de trei turle octogonale pe tambur pătrat perfect proporţionate.

Pictura murală a fost realizată de pictorul Gheorghe Belizarie, în anul 1912, fiind considerată, de către specialişti, „cea mai valoroasă pictură religioasă din întreaga sa creaţie".

Afectată puternic de seismele din 10 noiembrie 1940 şi 4 aprilie 1977, biserica a fost consolidată condiţionat: „păstrarea integrală a picturii existente, deoarece este singura biserică ce conservă în totalitate şi fără intervenţii pictura renumitului Gheorghe Belizarie".

Pictura a fost restaurată în 1986, operaţie efectuată de Ion Badea din Topoloveni. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Liturghier [1833], Psaltire [1852], Mineie [1852], Ceaslov [1854], Penticostar [1856], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, obiecte vechi de cult ş. a.

Capela cimitirului Cacaleţi a fost construită în perioada anilor 1897-1899 şi pictată de Gheorghe Belizarie.

✚Biserica «Sf. Nicolae» + «Duminica Tuturor Sfinţilor» Mălureni [1839]~ctitorită de obştea satului Mălureni •intervenţii: refăcută după incendiul devastator din 1916, odată cu adăugarea pridvorului [1918-1921] •pictură murală: Gheorghe Belizarie [1921].

✚Biserica «Sf. Treime» Topliţa [1/4 XIX]~ctitorită, din blojdini de lemn, de obştea satului Topliţa •intervenţii: reparaţii generale [1868] •pictură murală: anonim [1868].

✚Biserica «Sf. Teodor Tiron» Topliţa [1926-1950]~ctitorită, „după mult timp şi trudă", de „credincioşii satului Topliţa" •pictură murală: fraţii Emil şi Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş [1950].

✚Biserica «Sf. Nicolae»+«Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Ioan» Zărneşti [1896-1900]~ctitorită de: preot Gheorghe Diaconescu, Ion Hristescu, Ioan Dimitrescu, Ion Stroescu, Nicolae Duţescu ş. a., pe terenul donat de Tiţa Arsenescu, în locul unei biserici de lemn demolate [1900] •intervenţii: consolidare [1927, 1952, 1958] •pictura murală realizată în stil bizantin de Gheorghe Belizarie [1900].

✝Cruci de piatră: **Mălureni**: 1788-1789 [7297] –[▲]– în curtea bisericii; **Zărneşti**: 1718-1719 [7227] –[▲]– în pridvorul bisericii; 1718-1719 [7227] –[▲]– la troiţa Victor Diaconescu.

✝Monumente eroi: **Buneşti** [1877-1878; 1916-1919]; autor: I. Kaghiorghis (1921) – lângă Şcoala generală Buneşti ■~ **Mălureni** [1916-1918; 1941-1945]; autor: N. Kaghiorghis (1923) – lângă magazin ■~ **Zărneşti** [1877-1878; 1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1933) – lângă Şcoala generală Zărneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 331 locuitori ai comunei Mălureni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [22], Primul război mondial [245], Al doilea război mondial [64].

IN MEMORIAM

✪ **ENESCU FOTIN** [1878-1918] – magistrat, director al Băncilor Populare, ministrul al Domeniilor şi Finanţelor; imortalizat în bustul de bronz amplasat în centrul comunei.

✪ **ERFULESCU ION** [?-1916] – arhitect şi constructor; proiectează şi construieşte Biserica Cacaleţi [1912], casa Anton Diaconescu din Zărneşti şi Biserica din Domneşti-Muscel. Moare eroic în luptele din Carpaţi.

✪ **DINU DIMITRIE** [1895-1930] – preot paroh al bisericilor din Mălureni şi Bădiceni; sprijină cu burse, prin Partidul Ţărănesc Argeş, pe elevii merituoşi pentru a urma Şcoala normală din Câmpulung; preşedinte al comitetului şcolar din Mălureni, preocupat de construirea şcolilor din: Topliţa, Valea Butei, Bohari şi Mălureni; autor al Planului edilitar-gospodăresc al comunei Mălureni 1928-1936, în care prevedea edificarea: pieţei comunale, stadionului, abatorului. Implicat în aplicarea corectă a reformei agrare după Primul Război Mondial.

✪ **IANCU NICOLAE** [1900-1970] – preot la Parohia Buneşti [1923-1970], publicist. Colaborator la revistele: „Buletinul eparhial", „Lumină pentru toţi", „Păstorul ortodox", cu articole, schiţe, povestiri, poezii. Opera: «Monografia comunei Buneşti, judeţul Argeş» [1934]; diverse broşuri cu conţinut moralizator-religios.

✪ **MARINESCU-VÂLSAN ION** [1865-1936] – învăţător, pictor, absolvent al Şcolii naţionale de arte frumoase din Bucureşti; stagii de specializare în: Munchen, Paris, Veneţia; fondatorul unei Academii de pictură la Florenţa. Învăţător „ambulant" la şcolile din Mălureni; realizează un atelier de ceramică pentru practicarea olăriei de către elevi [1902]. Expune peisaje şi portrete în rotonda Ateneului Român din Bucureşti [1901]. Opera sa plastică cuprinde circa 45 de tablouri: «La casa pădurarului», «Căsuţele de pe deal», «Mălureni», «În Poiana Doamnei», «Pe gânduri», «Singurică» ş. a.

✪ **MĂNDIŢĂ NICOLAE NICODIM** [Zărneşti, 1889-1975] – ofiţer de artilerie; intrat în cinul monahal; preot ortodox la: Schitul Măgura, Mănăstirea Agapia şi Mănăstirea Văratic. Autor al unor broşuri cu conţinut moral-religios, printre care «Învăţături despre rugăciune» [1998]. Deţinut politic, arestat [1964], sub acuzaţia că „scrierile lui mistico-religioase sunt ostile regimului democrat-popular".

✪ **RĂDULESCU NICOLAE** [1878,Buneşti-?] – preot, institutor, profesor de religie şi morală, publicist; absolvent al Facultăţii de telogie din Bucureşti [1905]; semnează, sub pseudonimul Nicolae I. Rădulescu – Dichiu, volumele: «Iisus Christos - Mântuitorul lumii» [1905], «Rostul casei» [1924] ş. a.

✪ **TUDOSE PETRE** [1933-2007] – profesor emerit de limba română la Bădiceni şi Şcoala „N. Simonide" din Piteşti; inspector şcolar, publicist. Autor al volumelor: «Mult e dulce şi frumoasă…» [2006], «Medici români în cel de-Al Doilea Război Balcanic şi Războiul de Reîntregire» [2007], al unor studii şi articole de specialitate vizând predarea limbii şi literaturii române; opera sa fundamentală, «Monografia comunei Mălureni, judeţul Argeş», Piteşti, 2005, a fost elaborată cu o remarcabilă minuţiozitate ştiinţifică.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 273.

Nic(olae) Iancu– *Monografia comunei Buneşti din judeţul Argeş*, Piteşti, 1934, 99 p.; Petre Tudose– *Monografia comunei Mălureni, judeţul Argeş*, Piteşti, 2005, 553 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

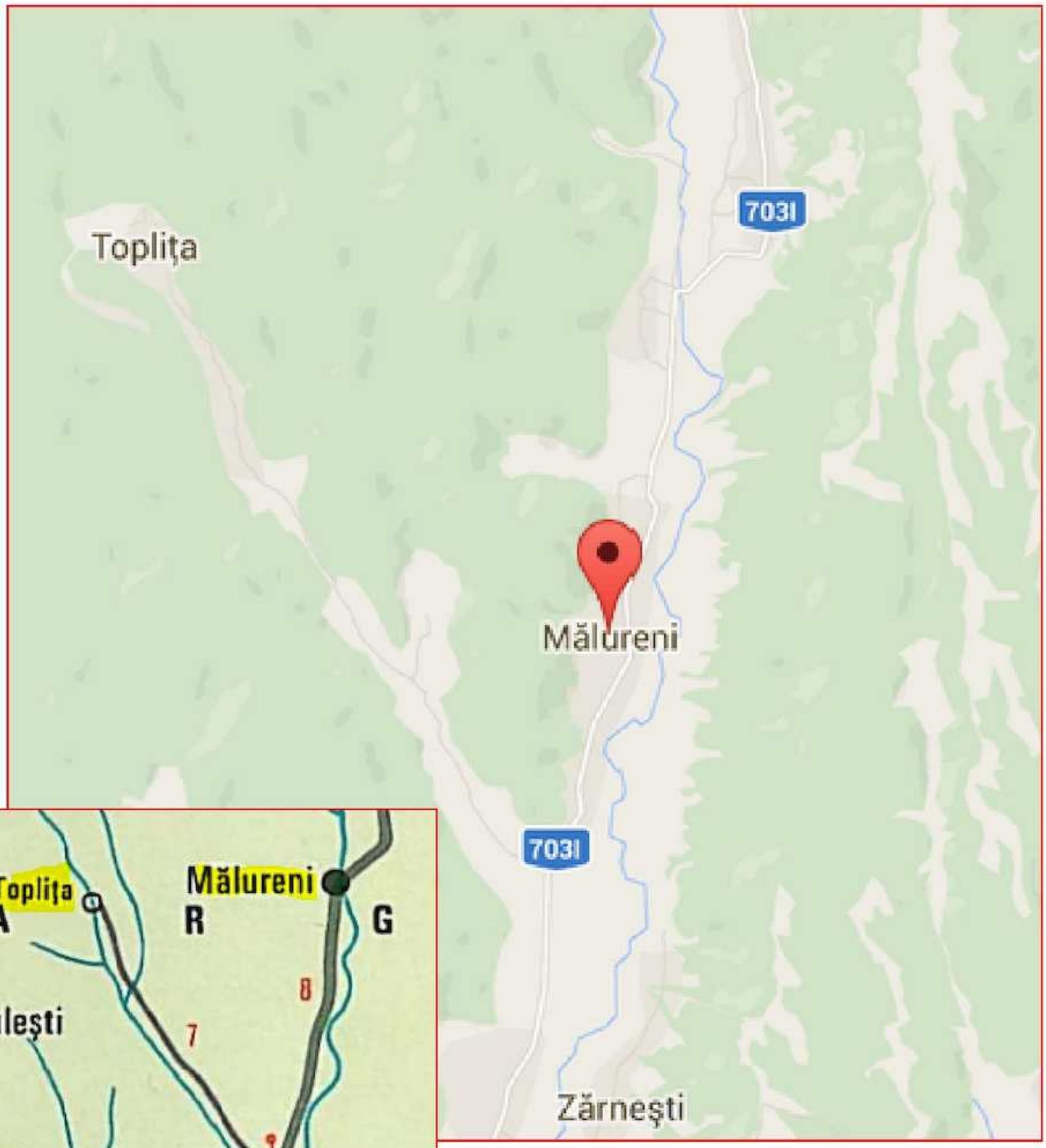
Toplița
7031
Mălureni
7031
Zărnești
7031
Mălureni
A
R
G
Băiculești
7C
Stejari
Mănicești
Bunești
Zărnești
7031
Vîlsan
537

5

PRIMĂRIA COMUNEI MĂLURENI.

MĂLURENI.

BISERICA BOHARI.

BISERICA DE LEMN TOPLIŢA.

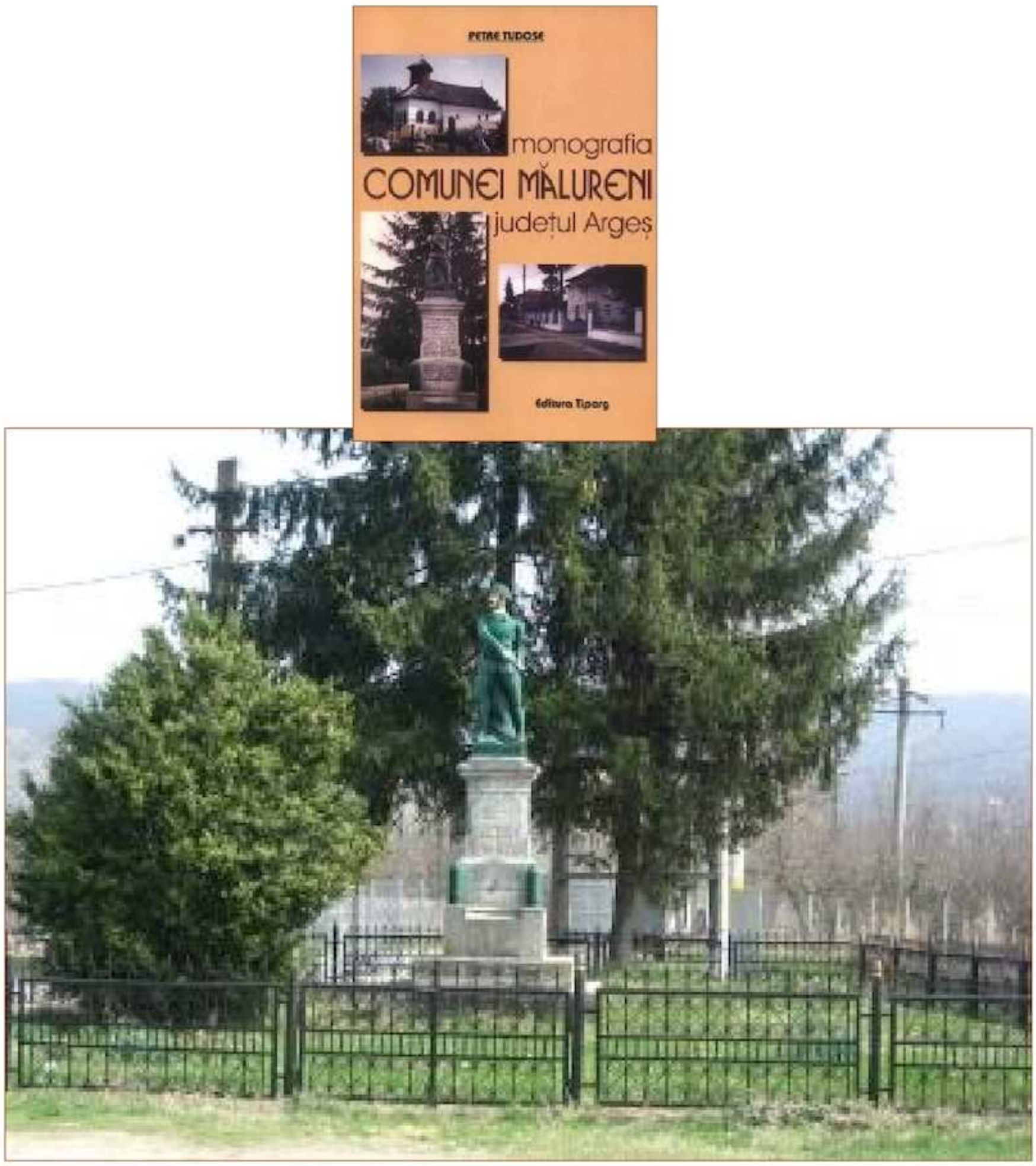

MONUMENTUL EROILOR.

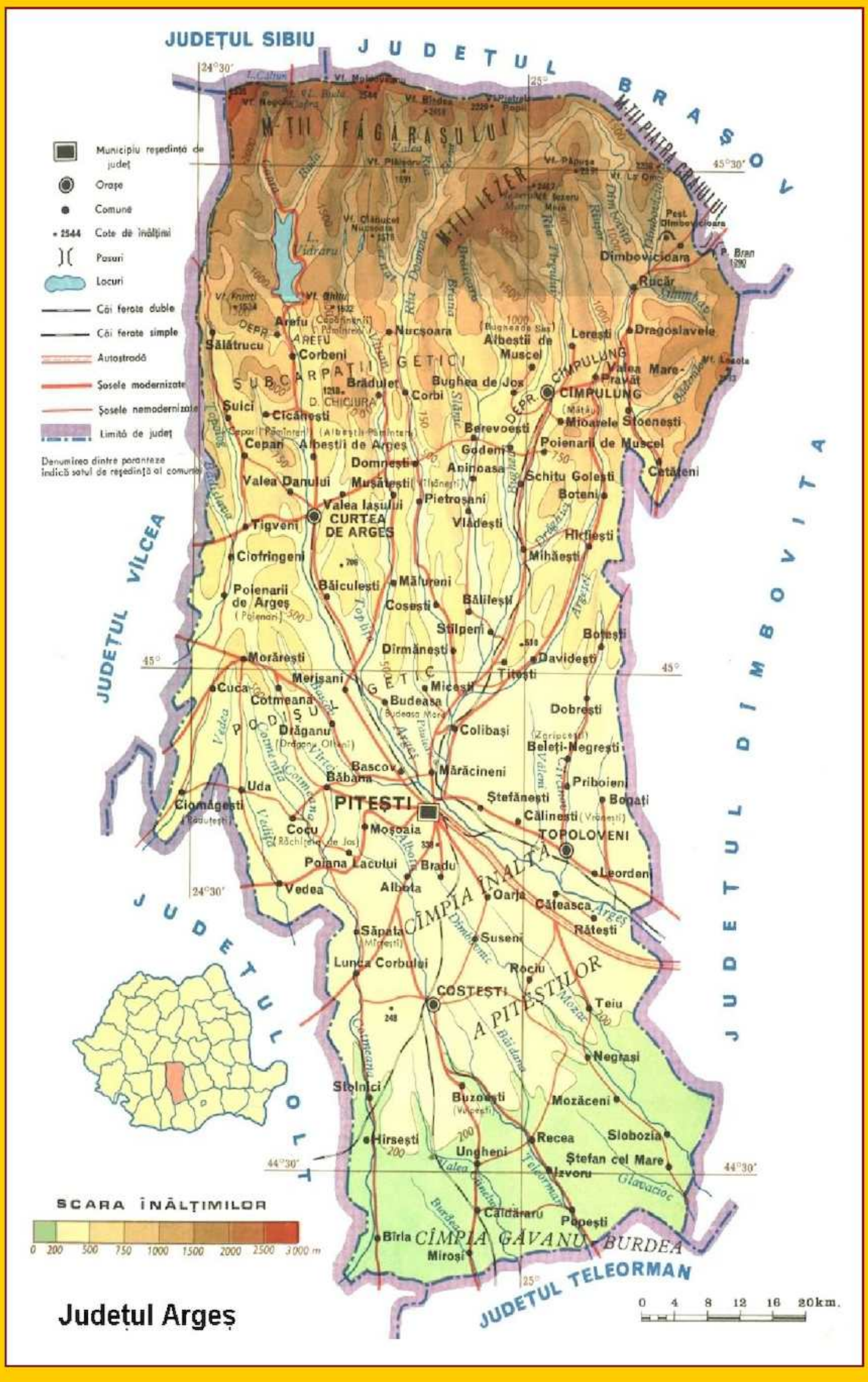

Județul Argeș